

Syn

AF: IRENE BRANDT

for sagen

Retten til selvbestemmelse i eget liv er ét af nøgleordene for et uddannelses tilbud fra bo- og aktivitetscentret Solgaven i Vejle. Tilbudet henvender sig til plejepersonale fra plejeboliger og hjemmepleje, som gerne vil være dygtigere til at imødekomme synshandicappede borgeres behov.

Sjældent har vendingen 'syn for sagen' passet bedre, end til denne artikel. Her kan du nemlig både læse om et helt nyt uddannelses tilbud, som skal komme synshandicappede til gavn, og om et bo- og aktivitetscenter, som har en sag, de brænder for. Centerleder Anita Ladegaard fortæller:

"Det vigtigste for os er, at borgerne på Solgaven har selvbestemmelse. De er voksne mennesker – og skal selv tage ansvaret for deres liv."

Solgaven er den fysiske ramme om de 54 beboeres liv, og alt er indrettet, så borgere med synshandicap har reelle muligheder for at være selvbestemmende – fra indretningen af centret over parken rundt om centret til personalet, som alle er meget bevidste om, at service til synshandicappede borgere er et vidensfelt for sig.

"Det er den viden, vi gennem årene har oparbejdet på Solgaven, vi nu er parate til at give videre til plejepersonale fra hele landet," understreger Anita Ladegaard. Uddannelsen har været på vej siden Solgaven i forbindelse med opgave- og strukturreformen tog udfordringen op og gav et bud på, hvorfor et specialtilbud for blinde og svagtseende også har sin eksistensberettigelse, når amtet var borte.

"En større ombygning af centret, var allerede sat i værk; men vi ønskede også at udvikle stedet til et videns- og kraftcenter inden for tilbud til synshandicappede borgere med behov for pleje og omsorg. Ombygningen blev afsluttet sidste efterår og hen over sommeren har ledelse og personale på Solgaven lagt sidste hånd på det første tilbud fra Solgaven i rollen som videns- og kraftcenter: Kursus for personale, der omgås blinde og svagsynede borgere," siger Anita Ladegaard og tilføjer:

"Vi formidler på kurset vores egen viden om blinde og svagsynedes behov. Vores viden stammer dels fra de kurser personalet har deltaget på og ikke mindst fra vores beboere, som hver eneste dag lærer os, hvordan vi skal pleje dem."

En følelsesmæssig oplevelse

Kurset, der nu tilbydes til alle interesserede, er blevet testet i to prøvekurser. Tilbagemeldingerne fra deltagerne på disse kurser fortæller om et kursus, hvor deltagerne gang på gang får en aha-oplevelse.

"På kurset får deltagerne en kort introduktion til, de anatomiske årsager til, at nogle mennesker er svagsynede eller blinde; men det er ikke dét, der fylder mest. I stedet er kurset en følelsesmæssig ople-

velse, hvor deltagerne selv prøver, hvordan verden opleves, hvis synet er nedsat eller helt mangler," fortæller Anita Ladegaard.

Hun understreger, at kurserne henvender sig bredt til alle, der er i kontakt med svagsynede og blinde borgere i hjemmeplejen og på plejehjem – fra pedellen til afdelingslederne.

"Vi er meget bevidste om, at vi her på Solgaven går med en viden, som vi bør dele med andre. Derfor opfordrer vi også de ansatte på Solgaven til at fortælle om deres egne oplevelser på vores intranet, så den tavse viden kan blive kendt af alle," siger Anita Ladegaard.

Det er Anita Ladegaard og fysioter-

Fysioterapeut Kirsten Krarup er den ene kursusleder på Solgavens nye uddannelsestilbud. Læg mærke til dørskiltet, som også er forsynet med tekst i brailleskrift.

Rapport fra Dansk Blindesamfund

Dansk Blindesamfund har i 2008 gennemført en undersøgelse af 50-65-årige synshandicappedes livsvilkår, holdninger og ønsker til alderdommen. Rapporten er offentliggjort under titlen: Dansk Blindesamfunds seniorundersøgelse - En undersøgelse af blinde og stærkt svagsynede ældres vilkår og holdninger med særligt fokus på bolig

Følgende data stammer fra rapporten:

Bolig

Omkring hver 10. beboer i landets plejeboliger er blind eller stærkt svagsynet. 60% af de ældre synshandicappede, som kommunerne kender til, bor i eget hjem og får hjælp fra hjemmeplejen.

Praktisk hjælp

Ældre synshandicappede føler sig desuden utrygge ved tanken om skiftende hjælpere, som kommer i deres hjem og flytter på tingene.

Udbredelse

Cirka 2.000 ældre mennesker udvikler hvert år nethindeforandringer, som giver stærkt nedsat syn.

peuten på Solgaven, Kirsten Krarup, der er ledere på kurset. Derudover bruger de en optiker, en pædagog og en sygeplejerske som gæstelærere på kurset, som enten kan foregå på Solgaven eller på det plejecenter/i den hjemmepleje, som har købt et kursus.

"Kurset koster kun, hvad det koster at frikøbe underviserne plus kilometertaksten, hvis vi skal afvikle kurset uden for Solgaven," fortæller Kirsten Krarup. Hun fortsætter:

"Efterfølgende er det heller ikke nødvendigt at bruge mange penge på forbedringer til gavn for de svagsynede og blinde, for langt de fleste ændringer, kan >

”Vi arbejder meget med at udvikle selvbestemmelsesretten mest muligt inden for de rammer, lovgivningen giver”

Anita Ladegaard, centerleder på Solgaven

gennemføres uden at de koster en krone. Det handler om enkle ændringer i indretningen og ikke mindst om at have fokus på selvbestemmelsesretten.”

Helst sammen med ligestillede

”Vi ved godt, hvor svagtsynede og blinde, som har behov for hjælp i hverdagen, foretrækker at bo: Sammen med ligestillede; men antallet af plejeboliger i specialtilbud som Solgaven, kan slet ikke dække behovet. Til gengæld er kommunerne i dag så store, at de sagtens kan indrette afdelinger på plejecentrene, der primært er beregnet til svagtsynede og blinde borgere, som har brug for hjælp i hverdagen. Det samme gælder for dagcentre, hvor de synshandicappede ofte føler, at de aktiviteter, der foregår, ikke tilgodeser dem,” siger Anita Ladegaard.

Kirsten Krarup tilføjer:

”For synshandicappede er det ofte et problem at skulle spise sammen med andre, som ikke har et synshandicap. De er kede af, at andre skal se på, at de ikke spiser pænt. I plejeboliger, hvor beboersam-

mensætningen er blandet medfører dette ofte, at de synshandicappede isolerer sig. Har de derudover også problemer med hørelsen, så er de meget ofte på vej ind i total isolation.”

Solgavens sag

Kirsten Krarup og Anita Ladegaard lægger vægt på, at plejepersonale, der møder synshandicappede på deres arbejde, bør have kendskab til, hvilken type synsnedsettelse den enkelte borger har, fordi dette er utroligt vigtigt i forhold til at kunne give hjælp til selvhjælp.

”Her på Solgaven har vi meget fokus på at øge personalets bevidsthed om balancen mellem at understøtte beboernes muligheder for selv at gøre så meget som muligt og at give mest mulig hjælp, når en beboer ikke længere selv har kræfterne og viljen til at klare mest muligt selv,” fortæller Anita Ladegaard og fortsætter.

”På kurset har vi derfor også fokus på selvbestemmelsesretten – ikke bare for synshandicappede, men for mennesker, der er afhængige af andres hjælp for at kla-

re hverdagen, i det hele taget. Vi arbejder meget med at udvikle selvbestemmelsesretten mest muligt inden for de rammer, lovgivningen giver; men desværre oplever vi ofte, at lovgivningens krav om dokumentation modarbejder borgernes selvbestemmelsesret. Arbejdstilsynet, brandvæsnet og embedslægerne stiller også så mange krav, der ofte strider mod selvbestemmelsesretten, at vi engang imellem må spørge os selv, om det overhovedet kan lade sig gøre at bevare retten til at bestemme over eget liv, når man først er flyttet i en plejebolig.”

Gennem årene har det vist sig, at det ikke kun er plejepersonalet på Solgaven og diverse myndigheder, som skal acceptere at selvbestemmelsesretten er en sag, man kæmper for på Solgaven.

”Det er såmænd også beboerne selv og deres pårørende, der skal vænne sig til princippet,” siger Anita Ladegaard og uddyber:

”Selvbestemmelsesret betyder også, at man ikke får alt serveret på et sølvfad. For eksempel er vi et af de få plejehjem, hvor vi stadig går i banken for vores beboere, hvis de ønsker det; men det forudsætter, at de sætter pengene ind på en konto i den bank, vi bruger, så vores sekretær ikke skal rende hele byen rundt én gang om ugen. Det kan være svært at forstå, for nogle nye beboere; men selvbestemmelsesret indebærer også, at man har retten til at vælge en anden løsning, hvis man ikke kan lide vores.

Det er dog oftest de pårørende, som har sværest ved at acceptere, at det er beboeren selv, der bestemmer, hvilke aktiviteter man ønsker at deltage i. De ønsker det bedste for den ældre, og de synes, det bedste er, at den ældre deltager i aktiviteter sammen med andre. Derfor har de svært ved at vænne sig til, at den ældre selv bestemmer over sit eget liv.”

Vil du vide mere: www.solgaven-vejle.dk

FAKTA

Når beboerne er blinde eller svagtsynede er det vigtigt, at der ikke står møbler o.l. langs væggene. På Solgaven i Vejle er gangene brede og rengøringsvogne etc. placeres midt ude på gangen.

